

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta (Istanbulin yleissopimus): Kysymyksiä ja vastauksia

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

Naisiin kohdistuva väkivalta on rakenteellinen ja maailmanlaajuinen ilmiö, jolla ei ole yhteiskunnallisia, taloudellisia tai kansallisia rajoja. Se on vakava ihmisoikeusrikkomus, joka jää hyvin usein rankaisematta. Joka päivä naisia pahoinpidellään psyykkisesti ja fyysisesti omien kotiensa ”suojassa” Euroopassa. Heitä vainotaan, ahdistellaan, raiskataan, silvotaan ja pakotetaan avioliittoon tai sterilisoitaviksi vastoin omaa tahtoaan. Naisiin kohdistuvan väkivallan esimerkkejä on loputtomasti ja uhreja lukemattomia. Kansalliset ja Euroopan-laajuiset selvitykset ja tietoisuuden lisäämiseen tähtäävät kampanjat ovat tuoneet esiin perhe- ja seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan yleisyyden. Lisäksi '#MeToo'-liikkeen paljastukset ympäri Eurooppaa ovat osoittaneet naisten seksuaalisen hyväksikäytön laajuuden ja sen, miten vaikeaa naisten on puhua sitä vastaan. Monet naiset ovat liian peloissaan tai häpeissään eivätkä siksi hae apua – joutuen toisinaan maksamaan vaitiolostaan jopa hengellään. Naisia, jotka puhuvat asiasta, ei aina kuulla. Perheväkivalta on yksi aivan liian yleisistä naisiin kohdistuvan väkivallan muodoista, mutta sitä kohtaavat myös miehet, lapset ja vanhukset. Vain harva tekoihin syylistynyt joutuu oikeuden eteen ja sitäkin harvempi saa tuomion.

■ Euroopan neuvosto, ottaen johtavan roolin ihmisoikeuksien suojelussa, hyväksyi yleissopimuksen naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta. Se tunnetaan nimellä "Istanbulin yleissopimus". Istanbulin yleissopimus tunnustetaan laajasti kaikkein pisimmälle meneväksi juridiseksi asiakirjaksi, jolla ehkäistään ja torjutaan ihmisoikeusrikkomuksena pidettävää naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa. Yleissopimus avattiin allekirjoitettavaksi vuonna 2011, ja se on sittemmin kerännyt tukea kaikilta tasoilta, kuten mm. kansallisilta, alueellisilta ja paikallisilta hallinnoilta, suurelta yleisöltä, parlamenteilta, kansallisilta, alueellisilta ja kansainvälisiltä ihmisoikeusjärjestöiltä, kansalaisjärjestöiltä, tiedotusvälineiltä ja tiedeyhteisöltä. Yleissopimukselle ja sen naisten ja tyttöjen väkivallalta suojelua koskevalle näkemykselle on myönnetty kansallisia ja kansainvälisiä palkintoja.

■ Sopimus astui voimaan vuonna 2014 – vain kolme vuotta sen hyväksymisen jälkeen. Tämä osoittaa sen, että jäsenmailla on tarve juridisesti sitovaan sopimukseen, joka ohjaa niitä pyrkimyksissä lopettaa sukupuolistunut väkivalta. Samalla se on merkki jäsenmaiden poliittisesta sitoutumisesta itse sopimukseen sisältyviin periaatteisiin ja arvoihin.

■ Yleissopimuksen selvästi ilmaistuista tavoitteista sekä ilmiön vakavuudesta ja sen uhreille ja yhteiskunnalle aiheutuvista vaikutuksista huolimatta joukko uskonnollisia ja äärikonservatiivisia ryhmiä on viime vuosina levittänyt vääriä tietoja yleissopimuksesta, etenkin sopimustekstissä olevasta sukupuolen käsitteestä. Nämä väärät väittämät on tuotava ilmi ja niihin on puututtava korostamalla Istanbulin yleissopimuksen tarkoitusta: naisiin kohdistuvan väkivallan kitkeminen ja naisten ihmisoikeuksien puolustaminen.

MITKÄ OVAT ISTANBULIN YLEISSOPIMUKSEN TAVOITTEET?

■ Naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan lopettamisen tulee olla jokaisen yleisiin ihmisoikeuksiin sitoutuneen hallinnon tärkeä poliittinen tavoite. Monissa Euroopan neuvoston jäsenmaissa onkin viimeisten 30 vuoden aikana tehty monia merkittäviä toimia, mutta jo olemassa olevaa lainsäädäntöä ei useinkaan panna tarvittavassa määrin täytäntöön, väkivallan uhreille suunnattuja palveluita on niukasti tai niillä on riittämätön rahoitus, ja vallalla on yhä seksistisiä asenteita. Lisäksi lainsäädäntö ja tarjolla oleva tuki vaihtelevat suuresti maiden välillä, ja suojelussa on valtavia eroja.

■ Istanbulin yleissopimus edellyttää sen ratifioineilta mailta kattavia toimenpiteitä kaikenlaisiin naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan muotoihin puuttumiseksi. Jokaisen yleissopimuksen määräyksen tarkoituksena on estää väkivalta, auttaa uhreja ja varmistaa, että väkivaltaan syyllystyneet saatetaan edesvastuuseen. Tämä edellyttää naisiin kohdistuvan väkivallan eri muotojen kriminalisointia ja niistä määrättävää lainmukaista rangaistusta. Näitä muotoja ovat mm. perheväkivalta, vaino, seksuaalinen häirintä ja henkinen väkivalta. Naisiin kohdistuvan väkivallan nimeäminen ja tieto siitä, että kyseessä on rikos, auttaa sen lopettamisessa.

■ Laillisesti päteviä normeja sisältävän, paremman suojelun ja tuen takaavan yleissopimuksen luominen on tärkeä askel kohti kattavampaa ja yhdenmukaisempaa vastausta ongelmaan, mikä varmistaa naisille väkivallattoman elämän.

MIKÄ ON ISTANBULIN YLEISSOPIMUKSEN LISÄARVO?

■ Yleissopimus ilmaisee selvästi sen, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa ei voida enää pitää yksityisasiana vaan valtioilla on velvollisuus puuttua kattavin ja yhtenäisin toimin väkivallan estämiseksi, uhrien suojelemiseksi ja väkivallantekijöiden rankaisemiseksi. Hyväksyessään yleissopimuksen hallitukset sitoutuvat muuttamaan lakejaan, luomaan käytännön toimenpiteitä ja varaamaan resursseja toteuttaakseen nollatoleranssia naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa vastaan. Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyssä ja torjunnassa ei ole enää kyse pelkästä hyvästä tahdosta, vaan se on juridisesti sitova velvollisuus. Tämä auttaa uhreja kaikkialla Euroopassa ja sen ulkopuolella.

■ Juridisten velvoitteiden lisäksi yleissopimus lähettää koko yhteiskunnalle tärkeän signaalin siitä, että naisiin kohdistuva väkivalta ja perheväkivalta eivät ole hyväksyttäviä. Sen tarkoituksena on tuoda esiin väkivaltaa kokevien monien naisten ja tyttöjen todellisuutta, lisätä tietoisuutta ja muuttaa asenteita pitkällä aikavälillä.

KOSKEEKO ISTANBULIN YLEISSOPIMUS VAIN NAISIA?

— Ei. Yleissopimus koskee enimmäkseen naisia, koska se kattaa väkivallan muotoja, joiden kohteena ovat vain naiset heidän sukupuolensa vuoksi (pakkoabortti, naisten sukuelinten silpominen) tai jotka kohdistuvat naisiin miehiä useammin (seksuaalisuutta loukkaava väkivalta ja raiskaus, vainoaminen, seksuaalinen häirintä, perheväkivalta, pakkoavioliitto, pakkosterilisaatio). Nämä väkivallan muodot ovat seurausta miesten ja naisten välisistä epätasa-arvoisista valtasuh-teista ja naisten syrjinnästä.

— Myös miehet voivat olla joidenkin yleissopimuksen tarkoittamien väkivallan muotojen kuten perheväkivallan tai pakkoavioitumisen kohteina, joskin usein lukumääräisesti harvemmin ja vähemmän vakavissa muodoissa. Yleissopimus tunnistaa tämän ja kehottaa sen allekirjoittaja-valtioita soveltamaan määräyksiä kaikkiin perheväkivallan uhreihin, myös miehiin, lapsiin ja van-huksiin. Valtiot voivat itse valita, soveltavatko ne yleissopimusta näihin perheväkivallan uhreihin.

MIKSI ISTANBULIN YLEISSOPIMUKSESSA PUHUTAAN NAISIIN KOHDISTUVAN VÄKIVALLAN JA PERHEVÄKIVALLAN "SUKUPOUOLITTUNEESTA LUONTEESTA"?

— Yleissopimuksessa puhutaan naisiin kohdistuvan väkivallan 'sukupuolittuneesta' luonteesta tai 'sukupuolistuneesta väkivallasta', koska siinä on kyse väkivallan muodoista, jotka kohdistuvat naisiin heidän sukupuolensa takia ja/tai koskevat naisia epäsuhtaisen suuressa määrin (ks. yllä). Tästä syystä naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan ei voida puuttua ottamatta samalla huomioon sukupuolten tasa-arvoon liittyviä kysymyksiä.

— Yleissopimus yhdistää naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan kitkemisen osaksi sukupuolten välisen lainmukaisen ja todellisen tasa-arvon saavuttamista. Yleissopimuksen johdannossa tunnustetaan väkivallan rakenteellinen luonne, joka on naisten ja miesten epätasa-arvoisten valtasuhteiden syy ja seuraus ja joka hidastaa samalla naisten aseman parantamista.

— Istanbulin yleissopimus ei pyri "poistamaan eroja" naisten ja miesten välillä tai esitä, että naiset ja miehet olisivat tai heidän tulisi olla "samoja". Yleissopimus kuitenkin edellyttää toimia

sen ajatuksen torjumiseksi, että naiset olisivat miehiä huonompia. Ennakkoluulot, stereotypiat, tavat ja perinteet suosivat nimittäin yhä miehiä monissa tilanteissa, esimerkiksi yksityisissä ja julkisissa yhteyksissä, poliittisessa elämässä, työssä, koulutusjärjestelmissä, poliisille tehtävissä ilmoituksissa ja oikeuskäsittelyissä. Tämän takia naisten on sitäkin vaikeampi kertoa kohtaanastaan väkivallasta ja saada asianmukaista oikeutta.

MIKSI ISTANBULIN YLEISSOPIMUKSESSA ON "SUKUPOOLEN" MÄÄRITELMÄ?

— Yleissopimus asettaa naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisy- ja torjuntavelvoitteen osaksi laajempaa tavoitetta saavuttaa naisten ja miesten välinen tasa-arvo. Sopimuksen laatijat viittaavat tässä naisten ja miesten suhteisiin, heidän yhteiskunnallisiin rooleihinsa ja ominaisuuksiinsa ja pitävät siten "sukupuolen" määrittelemistä tärkeänä. Termin tarkoituksena ei ole korvata biologista "sukupuolen" määritelmää eikä "naisen" tai "miehen" määritelmää, vaan korostaa sitä, miten eriarvoisuus, stereotypiat ja – niistä seuraava – väkivalta ei ole millään muotoa seurausta biologisista eroista vaan pikemminkin yhteiskunnallisista rakenteista, toisin sanoen asenteista ja käsityksistä siitä, millaisia naiset ja miehet ovat ja millaisia heidän tulisi olla yhteiskunnassa.

— Sopimuksen 3.c artiklan mukaan "sukupuoli" tarkoittaa yhteiskunnallisesti rakentuneita rooleja, käyttäytymismuotoja, toimintoja ja ominaisuuksia, joita tietty yhteiskunta pitää naisille ja vastaavasti miehille sopivina. Tutkimus on osoittanut, että tietyt roolit tai stereotypiat tuottavat epäsuotavia ja haitallisia käytäntöjä ja myötävaikuttavat siihen, että naisiin kohdistuvaa väkivaltaa pidetään hyväksyttävänä. Siksi 12(1) artiklassa katsotaan yleisenä väkivallan ehkäisyyn liittyvänä velvollisuutena olevan poistaa ennakkoluuloja, tapoja, perinteitä ja kaikkia muita käytäntöjä, jotka perustuvat ajatukseen naisten alhaisemmasta asemasta tai stereotyyppisiin käsityksiin sukupuolten rooleista. Kun näiden ennakkoluulojen, tapojen ja perinteiden vaikutus ymmärretään, hallitusten on mahdollista omaksua yleissopimuksen edellyttämällä tavalla "sukupuolittunut ymmärrys" väkivallasta.

— "Sukupuolen" käsitteen määrittelemisen avulla myös ymmärtämään käsitteen "sukupuoleen perustuva naisiin kohdistuva väkivalta" merkityksen. Se tarkoittaa väkivaltaa, joka "kohdistetaan

naiseen hänen sukupuolensa vuoksi tai joka kohdistuu suhteellisesti useimmin naisiin”, kuten 3.d. artikkelissa todetaan.

■ Tämä ei ole ensimmäinen kerta kun ”sukupuoli” esiintyy terminä kansainvälisessä juridisessa asiakirjassa. Toisinaan englanninkielisen sanan ”gender” kääntämisen vaikeuksilla ja sen erolla sanaan ”sex” kielissä, joissa sille ei ole täsmällistä vastinetta, on käytetty lietsomaan kiistoja yleissopimuksesta ja sen vaikutuksista. Nämä vaikeudet eivät ole tekosyitä yleissopimuksen hylkäämiselle tai esteenä sen toimeenpanolle: yleissopimus ei edellytä, että kansallista juridista järjestelmää mukautettaisiin mahdollistamaan ”gender”-termin käyttö. Sanaa käytetään selittämään niiden toimenpiteiden tarkoitus, joihin yleissopimus edellyttää sopimusvaltioiden ryhtyvän ja joita niiden tulee panna täytäntöön. Yleissopimus on jo ratifioitu ja pantu toimeen maissa, joiden kielissä ei ole täsmällistä sanan ”gender” vastinetta (ja jotka kuuluvat eri kieliryhmiin kuten germaanisiin, romaanisiin, slaavilaisiin jne. kieliin) ilman, että tästä olisi syntynyt kiistoja.

AIHEUTTAAKO NAISTEN OIKEUKSIEN VAHVISTAMINEN UHKAN PERHEILLE?

■ Yleissopimuksen tavoitteena ei ole säädellä perhe-elämää ja/tai perheiden rakenteita; sen vuoksi siinä ei ole ”perheen” määritelmää eikä se suosi mitään erityistä perheasetelmaa tai -tyyppiä. Yleissopimus edellyttää, että hallitukset varmistavat niiden uhrien turvallisuuden, joihin kohdistuu riski kotona tai joita perheenjäsenet, puoliset tai kumppanit uhkaavat. Valitettavasti tämä on yleisin väkivallan muoto.

■ Koska yleissopimuksen tavoitteena on puuttua naisiin kohdistuvaan väkivaltaan ja perheväkivaltaan kaikkialla, missä sitä tapahtuu, se ei rajoitu vain laillisesti vihittyihin aviopuolisoihin vaan se koskee kaikkia kumppaneita, olivatpa nämä naimisissa tai ei ja olivatpa he samaa tai eri sukupuolta. Mitään uhriryhmää ei suljeta suojelun ulkopuolelle heidän siviilisäätynsä perusteella tai minkään muun yleissopimuksen tarkoittaman syrjinnän syyn nojalla.

■ Yleissopimuksen tarkoituksena on tarjota turvallisuutta, suojelua ja tukea kaikille väkivaltaisissa suhteissa eläville ja antaa heille mahdollisuuden ja lupauksen uudesta elämästä ilman väkivaltaa. Tämä on erityisen tärkeää lasten osalta, sillä väkivallan näkeminen kotona on myös

heidän kannaltaan erittäin vahingollista. Väkivallan seuraukset lapsen elämään ovat elinikäisiä, ja tästä syystä yleissopimus pitää väkivallan leimaamisessa perheissä turvallisuutta huoltajaoikeuksia tärkeämpänä. Istanbulin yleissopimus ei kyseenalaista yhteishuoltajuuden etuja, mutta pyrkii varmistumaan siitä, että lapsen yhteydet vanhempaansa eivät vaaranna uhrien ja lasten oikeuksia ja turvallisuutta. Perheiden kokema todellinen uhka on väkivalta, eivät ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on suojella ja tukea sen uhreja.

MITÄ ISTANBULIN YLEISSOPIMUS SANOO SUKUPUOLTEN STEREOTYPIOISTA JA KASVATUKSESTA?

— Jos koulutuksessa ja kasvatuksessa toistetaan sukupuolten stereotyyppioita, samalla rajoitetaan tyttöjen ja poikien luonnollisten lahjojen ja kykyjen kehittymistä, heidän koulutuksellisia ja ammatillisia valintojaan sekä heidän elämäänsä liittyviä mahdollisuuksia. Lasten saama kasvatusta vaikuttaa merkittävästi siihen, miten he näkevät itsensä ja vertaisensa sekä heidän vuorovaikutukseensa toisen sukupuolen kanssa. Mikään kouluissa annettava opetus ei saisi johtaa nuoria uskomaan, että sukupuoleen perustuva syrjintä ja naisiin kohdistuva väkivalta olisi hyväksyttävää.

— Tästä syystä Istanbulin yleissopimus pyrkii edistämään koulutus- ja kasvatusalalla sukupuolten yhdenvertaisuuden, molemminpuolisen kunnioituksen ja henkilöiden välisten suhteiden väkivallattomuuden arvoja, ei-stereotyyppisiä sukupuolirooleja, oikeutta henkilökohtaiseen koskemattomuuteen sekä tietoisuutta sukupuoleen perustuvasta väkivallasta ja tarpeesta torjua sitä (14 artikla). Näiden arvojen opettaminen lapsille auttaa heitä kasvamaan muita kunnioittaviksi ja demokraattisiksi kansalaisiksi. Se ei vaikuta heidän seksuaaliseen suuntautumiseensa tai identiteettiinsä.

— Yleissopimuksen laatijat ovat pitäneet tätä tärkeänä tekijänä naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyssä, sillä asenteet, vakaumukset ja käyttäytymismallit muodostuvat hyvin varhaisessa elämänvaiheessa. Yllä olevien arvojen opettaminen muodollisissa ja epämuodollisissa kasvatustilanteissa voi auttaa suuresti siinä, että naisiin kohdistuva väkivaltaa ei pidetä enää hyväksyttävänä. Sopimusvaltioiden kannalta 14 artikla on äärimmäisen joustava, sillä päätös siitä, milloin ja miten tällaista opetusta annetaan, jää niiden oman harkinnan varaan.

■ Sukupuolistereotyypioiden poistaminen ei ole sama asia kuin kaikkien perinteiden ja tapojen hylkääminen. Tapojen ja uskomusten välittäminen sukupolvelta toiselle on identiteetin muodostumisessa tärkeää. Jotkin tavat ja perinteiset käytännöt ovat kuitenkin haitallisia naisille ja tytöille ja voivat aiheuttaa heille väkivallan riskiä. Tästä syystä tavoitteen on oltava sellaisten naisiin ja miehiin vaikuttavien stereotyypioiden purkaminen, joihin vetoamalla oikeutetaan tällaisia haitallisia perinteitä. Kyse on siitä, että naisten ja tyttöjen turvallisuus varmistetaan perheiden sisällä ja kaikkialla niiden ulkopuolella. Kyse ei ole siitä, että ”poikia kehoitetaan pukeutumaan tai leikkimään tyttöjen tavalla” tai päinvastoin.

VIII. MITEN ISTANBULIN YLEISSOPIMUS SUHTAUTUU SEKSUAALISEEN SUUNTAUTUMISEEN JA SUKUPUOLI-IDENTITEETIIN?

■ Istanbulin yleissopimus ei aseta uusia sukupuoli-identiteettiä ja seksuaalista suuntautumista koskevia normeja, esimerkiksi mitä tulee samaa sukupuolta olevien pariin juridiseen tunnustamiseen.

■ Sukupuoli-identiteettiin tai seksuaaliseen suuntautumiseen liittyvä syrjimättömyyden periaate perustuu muista juridisista asiakirjoista juontuviin lainmukaisiin velvoitteisiin. Niistä tärkein on Euroopan ihmisoikeussopimus (14 artikla: syrjinnän kieltö; kahdestoista lisäpöytäkirja) ja Euroopan ihmisoikeustuomioistuimen ratkaisukäytäntö (ks. esim. Oliari v. Italia, 2015, Ratzenböck ja Seydl v. Itävalta, 2017) ja Euroopan neuvoston ministerikomitean suositus CM/Rec(2010)5 jäsenvaltioille toimista seksuaaliseen suuntautumiseen tai sukupuoli-identiteettiin perustuvan syrjinnän torjumiseksi.

■ Istanbulin yleissopimus kieltää monenlaisen, mm. sukupuoli-identiteettiin ja seksuaaliseen suuntautumiseen perustuvan syrjinnän (4 artikla 3 kappale). Näin varmistetaan suoja ja tuki kaikille väkivallan uhreille heidän kaikista ominaisuuksistaan riippumatta. Yleissopimuksen määräysten soveltaminen ilman minkäänlaista sukupuoli-identiteettiin perustuvaa syrjintää tarkoittaa mm. sitä, että transsukupuolisten henkilöiden sukupuoli-identiteetti ei saa olla esteenä sen tuen ja turvan saamiselle, jota tarjotaan perheväkivallan, seksuaalisuutta loukkaavan väkivallan, raiskauksien tai pakkoavioliittojen tapauksissa. Sama koskee naisia samaa sukupuolta olevissa parisuhteissa;

kaikkien naisten, myös lesbojen, biseksuaalien ja transsukupuolisten naisten täytyy päästä turvakotiin perheväkivaltatapauksissa, ja heillä tulee olla oikeus väkivallattomaan elämään. Tämä voi koskea myös perheväkivallan uhreina olevia homomiehiä.

ON AIKA LOPETTAA SPEKULOINTI JA VÄÄRIEN TIETOJEN JAKAMINEN ISTANBULIN YLEISSOPIMUKSESTA

■ Istanbulin yleissopimuksella ei ole mitään salattua piilotarkoitusta tai pohjavirettä.

■ Istanbulin yleissopimus on tulos pitkistä neuvotteluista, jotka johtivat siihen, että kaikki Euroopan neuvoston jäsenmaat hyväksyivät sen yksimielisesti. Se perustuu kokeiltuihin ja testattuihin käytäntöihin ja lainsäädäntöön, jotka ovat tuottaneet myönteisiä tuloksia jäsenvaltioiden tasolla.

■ Sopimuksen päämäärä on selvästi ilmaistu 1 artiklassa: suojella naisia kaikilta väkivallan muodoilta sekä ehkäistä ja poistaa naisiin kohdistuvaa väkivaltaa ja perheväkivaltaa ja saattaa väkivallantekijät syytteeseen. Tämä tarkoittaa puuttumista väkivallan tärkeimpään syyhyn, joka on naisten ja miesten epätasa-arvo yhteiskunnissamme. Tästä syystä yleissopimus sisältää lukuisia määräyksiä, jotka kyseenalaistavat vallalla olevia käsityksiä naisten alempiarvoisuudesta miehiin nähden, sekä niistä rooleista ja käyttäytymismalleista, joita naisilla ja miehillä pitäisi olla yksityisen ja julkisen elämän alueilla.

■ Tästä näkökulmasta Istanbulin yleissopimus ei aja mitään ohjelmaa, joka "vaarantaisi" yhteiskuntarakennetta tai yhteiskuntien arvoja. Se ei myöskään määrää naisten tai miesten omaa elämäänsä koskevista valinnoista. Haluavatpa he olla hoivaajia, vanhempia tai valita mieluummin loistavan uran, yleissopimus ei pakota ketään omaksumaankin mitään tiettyä elämäntyyliä. Yleissopimus kuitenkin vastustaa yrityksiä:

- ▶ sulkea naiset ja miehet perinteisiin rooleihin ja rajoittaa heidän henkilökohtaista, koulutuksellista ja ammatillista kehitystään ja elämän mahdollisuuksia yleisellä tasolla;
- ▶ oikeuttaa ja ylläpitää patriarkaattia, miesten historiallista ylivaltaa naisiin nähden sekä seksistisiä asenteita, jotka jarruttavat sukupuolten välisen tasa-arvon edistymistä;
- ▶ torjua ajatusta naisten oikeudesta elää väkivallasta vapaana.

ISTANBULIN YLEISSOPIMUKSEN RATIFIOINEET VALTIOT: YHDESSÄ NAISIIN KOHDISTUVAN VÄKIVALLAN LOPETTAMISEKSI

■ Istanbulin yleissopimuksella on jo nyt ollut myönteinen vaikutus naisten elämään kaikkialla Euroopassa. Kehottamalla hallituksia ehkäisemään naisiin kohdistuvaa väkivaltaa, suojelemaan ja tukemaan uhreja ja rankaisemaan väkivaltaan syyllistyneitä osana kattavaa pyrkimystä tämän väkivallan lopettamiseksi merkitsee sitä, että naisuhreille palautetaan heille kuuluva kunnia, mikä on ensisijaista Euroopan ihmisoikeussopimuksen (Y.Y. v. Turkki, 2015) mukaan. Samalla naisten perusihmisoikeuksien varmistaminen ei ole enää vain hyväntekeväisyyttä, vaan valtion politiikan ytimessä oleva asia.

■ Istanbulin yleissopimus on käynnistänyt ja johtanut tärkeisiin muutoksiin lainsäädännössä ja niiden täytäntöönpanossa, uusien ja parempien palvelujen perustamisessa uhreille, resurssien jaossa ja koulutuksen tehostamisessa. Yleissopimuksen toimeenpanneissa maissa on saatu aikaan konkreettisia parannuksia: uuden lainsäädännön hyväksyminen sisältäen määritelmät vainoamiselle ja seksuaaliselle häirinnälle; raiskauksen määritelmän muuttaminen siten, että se perustuu suostumuksen puutteeseen eikä näyttöön voimankäytöstä; ”koordinoitujen yhteisötoimien” organisointi siten, että viranomaisia lähestyville uhreille on tarjolla moniammatillinen tukitiimi; ympärivuorokautisten kansallisten neuvontapuhelinnumeroiden luominen opastamaan naisia lähellä heidän asuinpaikkaansa; turvakotien perustaminen julkisin varoin alueille, joilla niitä ei ole aiemmin ollut; naisiin kohdistuvaan väkivaltaan keskittyvien opinto-ohjelmien lisääminen yliopistojen tutkintorakenteeseen (oikeustiede, lääketiede, hoitotiede, psykologia, yhteiskuntatieteet jne.); tuomareille, syyttäjäviranomaisille ja asianajajille tarjottava erityiskoulutus, jolla parannetaan naisten mahdollisuutta saada suojaa ja käyttää oikeussuojakeinoja.

■ Yleisemmällä tasolla Istanbulin yleissopimus on innostanut tekemään parempaa politiikkaa, luomaan palveluja ja käymään keskusteluja naisten ja tyttöjen kokemasta väkivallasta ja siitä, miten heitä voidaan tukea ja voimaannuttaa. Ammattilaiset kaikilla tasoilla (lainvalvonta, sosiaalipalvelut, neuvonta- ja tukipalvelut jne.) ovat hyötäneet tästä uudesta liikevoimasta ja ovat todistamassa tietoisuuden lisääntymistä aiheen ympärillä. Toiminnan tarve on todellinen. Naisiin kohdistuvan väkivallan kitkemisen pitäisi olla meitä kaikkia yhdistävä päämäärä.

Euroopan neuvoston yleissopimus naisiin kohdistuvan väkivallan ja perheväkivallan ehkäisemisestä ja torjumisesta: väkivallan ehkäiseminen, uhrien suojeleminen ja väkivaltaan syyllistyneiden saattaminen oikeudelliseen vastuuseen tästä vakavasta ihmisoikeusrikkomuksesta.

www.coe.int/conventionviolence
conventionviolence@coe.int

www.coe.int

Euroopan neuvosto on maanosansa johtava ihmisoikeusjärjestö. Sillä on 47 jäsenvaltiota, mukaan lukien kaikki Euroopan unionin jäsenet. Kaikki Euroopan neuvoston jäsenvaltiot ovat allekirjoittaneet ihmisoikeuksien, demokratian ja oikeusvaltion suojaamiseksi tehdyn Euroopan ihmisoikeussopimuksen. Euroopan ihmisoikeustuomioistuin valvoo ihmisoikeussopimuksen täytäntöönpanoa jäsenvaltioissa.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE